

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ 2004

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1.

• **ΠΕΔΙΝΟΙ:** Πολιτική παράταξη που συγκροτήθηκε μέσα στην εθνοσυνέλευση του 1862-1864. Είχαν ως ηγέτη τον Δημήτριο Βούλγαρη, ο οποίος υπονόμειε τους κοινοβουλευτικούς θεσμούς. Με παρεμβάσεις στο στρατό επιχείρησε τη δημιουργία σώματος «πραιτωριανών» για να εξασφαλίσει την παραμονή του στην εξουσία. Εμπόδιο στις επιδιώξεις του στάθηκαν πολιτικές ομάδες και θεσμοί. Ο Βούλγαρης έβρισκε οπαδούς ανάμεσα σ' εκείνους που είχαν διοριστεί παράνομα στο στρατό ή στο δημόσιο, και φοβούνταν μη χάσουν τη θέση τους σε περίπτωση επικράτησης συνθηκών κοινοβουλευτικής νομιμότητας, σε άνεργους πτυχιούχους και στους μικροκαλλιεργητές.

• **ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ:** Ομάδα με σοσιαλιστικές ιδέες, η οποία ξεκίνησε από μερικούς διανοούμενους ως αριστερός μεταρρυθμιστικός σύνδεσμος, με στόχο να προπαγανδίσει πολιτικές θέσεις και στη συνέχεια να ιδρύσει κόμμα. Επιζητούσε για όλα τα μέλη της κοινωνίας ισότητα ευκαιριών, κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής και διανομή των αγαθών ανάλογα με τις ανάγκες του καθενός, πράγμα που θα μπορούσε να υλοποιηθεί με τη σταδιακή αναμόρφωση της οικονομίας και τη συνταγματική μεταβολή.

• **«Σύμφωνο περί αμοιβαίας μεταναστεύσεως μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας»:** Το Νοέμβριο του 1919 υπογράφηκε η συνθήκη του Νεϊγύ, που προέβλεπε την παραχώρηση της Δυτικής Θράκης από τη Βουλγαρία στην Ελλάδα. Στη συνθήκη ήταν συνημμένο το «Σύμφωνο περί αμοιβαίας μεταναστεύσεως μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας». Με βάση αυτό, αναχώρησαν από την Ελλάδα περίπου 50.000 Βούλγαροι και από τη Βουλγαρία περίπου 30.000 Έλληνες (περίπου 20.000 ακόμη Έλληνες είχαν μεταναστεύσει πριν από την υπογραφή της συνθήκης).

A.1.2.

- α. Σωστό
- β. Λάθος
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1.

Σχολικό βιβλίο σ. 84-85: «Κατά την περίοδο της διακυβέρνησης ... τις επιθυμίες τους».

A.2.2.

Σχολικό βιβλίο σ. 46: «Οι διαφορές του αγροτικού προβλήματος ... και ταξικό περιεχόμενο».

ΘΕΜΑ Β1

α) Από το σχολικό βιβλίο οι μαθητές καλούνται να αναφερθούν στα στοιχεία των σ. 91-92: «Όσον αφορά τη δομή ... σε κάθε άλλο κόμμα».

Πιο συγκεκριμένα:

Στις προγραμματικές δηλώσεις που πραγματοποίησε ο Βενιζέλος στις 5 Σεπτεμβρίου 1910 στην πλατεία Συντάγματος προανήγγειλε την ίδρυση ενός κόμματος αρχών, το οποίο θα ήταν φορέας των μεταρρυθμίσεων. Το κόμμα ιδρύθηκε και τυπικά στις 22 Αυγούστου 1910, από μέλη της Εθνοσυνέλευσης. Όσον αφορά τη δομή ... όπως και ο Τρικούπης. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει και το παράθεμα, ο Βενιζέλος είχε επίγνωση του ότι η χαρισματική του προσωπικότητα συντέλεσε στην επιτυχία του κόμματός του και όχι οργάνωσή του («Ο Βενιζέλος, μολονότι πίστευε ... στην κομματική οργάνωση»). Ακόμα τηρούσε γενικά μια εχθρική στάση απέναντι στους κομματικούς σχηματισμούς και ιδιαίτερα μετά το 1928, όταν περιορίστηκε η κυριαρχία του απέναντι στους πρώην υπαρχηγούς,

άρχισε να τους αγνοεί χαρακτηρίζοντάς τους ειρωνικά «κομματική κουζίνα» («Η πεποίθησή του ... ονόμαζε περιφρονητικά»). Μάλιστα σε συνέντευξή του το 1929 υποστήριξε ότι, για να επιβιώσει το κοινοβουλευτικό σύστημα, έχει ανάγκη μεγάλες προσωπικότητες, που θα υπακούουν στη λαϊκή βούληση απαλλαγμένοι από κομματικές πιέσεις («Σε μια συνέντευξη ... σε κομματικές πιέσεις»).

Όπως γνωρίζουμε, οι σύνδεσμοι των Φιλελευθέρων ... κάθε άλλο κόμμα.

β) Από το σχολικό βιβλίο οι μαθητές καλούνται να αναφερθούν στα στοιχεία της σ. 92: «Ως αντιβενιζελικά θεωρούνταν ... ήταν πιο διαλλακτικό». Το παράθεμα αναφέρει πρόσθετες πληροφορίες. Συγκεκριμένα ως ομοιότητες παρουσιάζει την αδυναμία και των δύο να διαμορφώσουν κόμμα ιδεών, που θα εκφράζει τα λαϊκά αιτήματα, και να ιδρύσουν σταθερές νεανικές οργανώσεις, αλλά και την αντίληψη ότι στόχος ενός κόμματος εθνικού επιπέδου είναι να ξεπερνά και όχι να υπηρετεί τα ταξικά συμφέροντα («Ούτε ο πατερναλισμός ... σταθερές νεανικές οργανώσεις», «Τα δύο μεγάλα κόμματα ... τα ταξικά συμφέροντα»). Ως διαφορές προβάλλει την παλαιοκομματική νοοτροπία και τις πελατειακές φατρίες των αντιβενιζελικών κομμάτων σε αντιδιαστολή με την εκσυγχρονιστική πολιτική και τον πατερναλισμό του Βενιζέλου, αλλά και την εκπροσώπηση συμφερόντων διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών, της Παλαιάς Ελλάδας οι Αντιβενιζελικοί και των Νέων Χωρών οι βενιζελικοί («Το «σχίσμα» το οποίο τους χώριζε ... οι πόλεις και η βιομηχανία»).

ΘΕΜΑ Β2

Από το σχολικό βιβλίο οι μαθητές καλούνται να αναφερθούν στα στοιχεία των σ. 168-169: «Η άφιξη των προσφύγων ... βιομηχανία ετοιμών ενδυμάτων». Θα μπορούσαν ακόμη να αναφέρουν ότι η ΕΑΠ πρόσφερε οικονομική βοήθεια σε περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων, οικοτεχνικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων (όπως η ταπητουργία) (σ. 157).

Πιο συγκεκριμένα:

Το προσφυγικό ζήτημα, ως συνέπεια της Μικρασιατικής καταστροφής, αποτέλεσε για την Ελλάδα ένα οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό ζήτημα μεγάλης σπουδαιότητας, με επιπτώσεις σε όλους τους τομείς της ζωής του νεοελληνικού έθνους. Για ένα διάστημα η άφιξη των προσφύγων φαινόταν δυσβάστακτο φορτίο για την ελληνική οικονομία. Μεσοπρόθεσμα όμως αυτή ωφελήθηκε από την εγκατάσταση των προσφύγων.

Η άφιξη των προσφύγων ... δομών λειτουργίας τους. Η ΕΑΠ πρόσφερε οικονομική βοήθεια σε περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων, οικοτεχνικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων (όπως η ταπητουργία). Ανάλογες πληροφορίες παρέχει και το παράθεμα. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι η ΕΑΠ παραχώρησε 40 οικόπεδα σε όλους τους προσφυγικούς συνοικισμούς για την δημιουργία βιομηχανικών μονάδων. Τα εικοσιτέσσερα βρίσκονταν στη Νέα Ιωνία, δύο στην Καισαριανή, επτά στη Νίκαια, επτά στον Υμηττό, ένα στο Βύρωνα, ένα στα Ταμπούρια του Πειραιά, ένα στη Δραπετσώνα και ένα στον Πειραιά («Το σύνολο των βιομηχανικών οικοπέδων ... ένα στον Πειραιά»).

Όπως γνωρίζουμε, η συμμετοχή των προσφύγων ... οικοδομικών υλικών. Προς επίρρωση των συγκεκριμένων πληροφοριών το παράθεμα παρατηρεί ότι κυρίαρχη στον τομέα της βιομηχανίας ήταν η ταπητουργία και ακολουθούσε η βαμβακουργία που εμπλουτίστηκε με νέα είδη (αλατζάδες, κουβέρτες και άλλα). Στη Νέα Ιωνία εγκαταστάθηκαν κυρίως ταπητουργεία και υφαντουργεία, αλλά και ένα εργοστάσιο ελαστικών, ένα εργοστάσιο σοκολατοποιίας και ζαχαροπλαστικής, μια βιομηχανία χρωμάτων και ένα εργαστήριο αγγειοπλαστικής («Στο χώρο των εργοστασίων ... ένα για αγγειοπλαστική»).

Είναι γνωστό ότι αρκετοί ήταν οι πρόσφυγες ... προσφύγων ή γηγενών. Σχετικές πληροφορίες παραθέτει και η πηγή. Συγκεκριμένα μας ενημερώνει ότι πολλοί γνωστοί γηγενείς επιχειρηματίες, οικονομικοί παράγοντες και τράπεζες συνεργάστηκαν με πρόσφυγες που είχαν την απαραίτητη τεχνογνωσία ιδρύοντας μεγάλες εταιρείες κυρίως στον τομέα της ταπητουργίας («Ο νέος και πολλά υποσχόμενος ... δημιουργία μεγάλων εταιρειών»). Επίσης, τονίζει την προσφορά των προσφύγων και στον τομέα της μεταξουργίας, καθώς με την τεχνογνωσία τους αλλά, κυρίως, με τα φτηνά εργατικά χέρια που πρόσφεραν έδωσαν μεγάλη ώθηση στην Ελληνική Βιομηχανία Μεταξιού («Κύριος παράγοντας της ανάπτυξης ... Ελληνική Βιομηχανία Μεταξιού»). Μάλιστα αναφέρεται συγκεκριμένα στον Ν. Κυρκίνη, ο οποίος στα μέσα στα 1919, ίδρυσε εργοστάσιο μεταξουργίας, με συνεργάτη το μεταξοβιομήχανο από την Καλαμάτα Α. Ναθαναήλ και τον γιο του Κωνσταντίνο, το οποίο τον

Ιανουάριο του 1923 με την έλευση των προσφύγων έγινε Ανώνυμη Εταιρεία με τη συμμετοχή των ιδίων μετόχων της Ελληνικής Εριουργίας και με επωνυμία «Ελληνική Μεταξουργία Α.Ε.» και γενικό διευθυντή τον Ν.Κυρκίνη και εταιρικό κεφάλαιο 5.000.000 δραχμές («Ο Ν. Κυρκίνης ... κεφάλαιο 5.000.000 δραχμές»). Σ' αυτό δούλεψαν πολλοί πρόσφυγες από την περιοχή της Νικομήδειας και της Προύσας, όπου ήταν ευρέως διαδεδομένη η μεταξουργία («Στο εργοστάσιο του Κυρκίνη ... διά τελειοτάτων μηχανημάτων»).

Τέλος, σύμφωνα με το σχολικό εγχειρίδιο η άφιξη των προσφύγων ... βιομηχανία ετοιμών ενδυμάτων. Επιπρόσθετα, το παράθεμα μας πληροφορεί ότι το Υπουργείο Περιθάλψεως μερίμνησε ώστε οι γυναίκες πρόσφυγες να δουλέψουν στο εργοστάσιο μεταξουργίας του Κυρκίνη («γίνεται μάλιστα προσπάθεια ... η Χρυσή Βίβλος»).